

Historie

**Historický vývoj péče o osoby s narušenou komunikační schopností.
Osobnosti logopedie.**

Proč se zabýváme historií?

- Rozvoj vědních oborů odráží i rozvoj společnosti
- Odhalujeme chyby našich předchůdců a poučujeme se z nich
- Ukazuje, ze kterých vědních oborů logopedie vznikala a se kterými souvisí
- Ukazuje, které obory logopedie ovlivnila a ovlivňuje
- Ukazuje, proč považujeme logopedii za interdisciplinární obor

Lechtova (1990) periodizace dějin logopedie

- **1. etapa** – komunikační schopnost jakožto předmět zbožného uctívání (přibližně od 3. tisíciletí př. n. l.)
- **2. etapa** – záznamy o existenci osob s NKS (přibližně od 14. stol. př. n. l.)
- **3. etapa** – počátky systematického kultivování komunikační schopnosti, zmínky o NKS v pracích myslitelů (1. st. n. l.-15. st.)
- **4. etapa** – vědecká pojednání o NKS, první pokusy o zavedení systematické péče o osoby s NKS (16.-17. stol.)
- **5. etapa** – počátky organizované péče o osoby s NKS (18.-19. stol.)
- **6. etapa** – monografie, učebnice, časopisy jako východiska pro vytváření vědeckých základů logopedie (19.-20. stol.)
- **7. etapa** – ustanovení logopedie jako vědního oboru (20.-21. stol.)

1. Etapa (přibližně od 3. tisíciletí př. n. l.)

- První výklady o řeči jsou mytologicko-náboženské
- Zaměřují se především na objasnění vzniku řeči
- **Komunikace předmětem uctívání**
- Řeč a slovo se pojilo s kulturou a uměním
- **Zaklínadla jako kouzelná moc**
- Vznik náboženských textů, mytů

2. Etapa (přibližně od 14. stol. př. n. l.)

- První písemné záznamy o osobách s NKS (většinou králové)
- Např. Chetitský král Muršiliš trpěl údajné dysartrií
- *Hippokrates* – „otec lékařství“ sepsal tehdejší poznatky o tvorbě hlasu a o poruchách řeči
- V období antiky vzrůstá význam veřejné řeči (politický život)
- **Název logopedie ve smyslu výchova řeči použil poprvé řečník *Isokrates***

3. Etapa (1. st. n. l.-15. st.)

- Nacházíme první zmínky o osobách s NKS v pracích myslitelů
- Do oboru logopedie zasahují učitelé neslyšících a hluchoněmých
- Kombinace řeči a písma – k šíření myšlení, vzdělávání a víry
- **Vznik univerzit (první v Bologni – 1189 n. l.)**
- Rozvoj řečnictví (výraz filozofie a politické moci) – příprava na ovládání mluvené řeči od dětství
- ***Biskup John z Beverley* – snaha naučit mluvit neslyšícího**

4. Etapa (16.-17. stol.)

- **Významnou roli v dějinách logopedie hraje péče o osoby se SP**
- *Pedro de Ponce, Ramírez de Carrion, Juan Pablo Bonet* – počátky výuky hlasité řeči u neslyšících
- *Jan Konrád Amman* – lékař, „otec logopedie“, rozlišuje různé druhy NKS a uvádí, že neslyšícího lze naučit mluvit pomocí zraku a hmatu
- ***Jan Amos Komenský***
  - **Stavěl se proti šišlání matek a chův na nemluvňata**
  - Tvrdil, že dítě si osvojí takovou řeč a výslovnost, jako slyší odmala
  - v *Informatoriu školy mateřské* se můžeme dozvědět o doporučeních jak nacvičovat výslovnost hlásek s dětmi

5. Etapa (18.-19. stol.)

- **Prudký rozvoj přírodních věd**
- zjistili, že ztráta řeči nastává po poranění mozkové kůry v levé hemisféře
- tuto domněnku klinicky potvrdil fyziolog a patolog **Paul Broca**, který se pak v roce 1861 stal objevitelem motorického centra řeči
- **Počátky organizované péče**
- **1. ústav pro hluchoněmé – 1770 v Paříži**
- v roce 1860 založil Gall Ústav pro hluchoněmé v Praze

Počátky organizované péče (18.-19. stol)

- Doba osvícenství a průmyslové revoluce
- Spojeno s rozvojem institucionální péče o sluchově postižené
- **1. ústav pro hluchoněmé – 1770 v Paříži** (ředitelem se stal abbé *Charles Michel de l'Épée*)
- 1778 *Institut pro němé a jinými vadami řeči postižené osoby* v Lipsku – zakladatel *Samuel Heinicke*
- V Praze – 1786 *Pražský soukromý ústav pro hluchoněmé*
- první přímo logopedický ústav byl založen v Dánsku
- rok 1825 přinesl New Yorku první ústav pro koktavé
- v roce 1860 založil Gall Ústav pro hluchoněmé v Praze (zabýval se i prací s lidmi trpícími vadami řeči)

Počátky organizované péče (18.-19. stol)

- Doba osvícenství a průmyslové revoluce
- Spojeno s rozvojem institucionální péče o sluchově postižené
- **1. ústav pro hluchoněmé – 1770 v Paříži** (ředitelem se stal abbé *Charles Michel de l'Épée*)
- 1778 *Institut pro němé a jinými vadami řeči postižené osoby* v Lipsku – zakladatel *Samuel Heinicke*
- V Praze – 1786 *Pražský soukromý ústav pro hluchoněmé*
- první přímo logopedický ústav byl založen v Dánsku
- rok 1825 přinesl New Yorku první ústav pro koktavé
- v roce 1860 založil Gall Ústav pro hluchoněmé v Praze (zabýval se i prací s lidmi trpícími vadami řeči)

6. Etapa (19.-20. stol.)

- První vědecká pojednání o vadách řeči
- v Lipsku vydal *A. Kussma* v roce 1877 monografii *Poruchy řeči*
- *A. Gutzmann* - r.1879 monografie o koktavosti
- **V roce 1924 vychází první učebnice logopedie s názvem „*Vady řeči*“ od *Rudolfa Kratochvíla***

7. Etapa (20.-21. stol.)

- Nejstěžejnější jsou 20. léta 20. století
- **Logopedie se stává samostatným oborem a je aplikována do zdravotnictví a školství**
- Podmínky pro tuto skutečnost: učebnice, monografie, rozvíjí se organizovaná logopedická péče, systém vzdělávání logopedů, zakládání odborných organizací
- 1924 se ve Vídni koná Zakládající kongres světové asociace logopedů a foniatrů

Miloš Sovák (1905-1989)

- **Je považován za zakladatele naší speciální pedagogiky a logopedie**
- Zasloužil se o rozvoj terénní péče pro postižené osoby v oblasti školství, zdravotnictví a sociální péče
- Zajistil celostátní péči o osoby s vadami sluchu
- Publikoval učebnici „*Logopedie*“ (1965) a „*Úvod do logopedie*“ (1978)
- Celkem publikoval více než 240 prací, které jsou známy po celém světě
- V r. 1946 založil *Logopedický ústav*, jeho hlavní náplň: vyhledávání, léčebná a pedagogická péče, výzkum, vzdělávání odborníků